

חולין דף י"ג

מחשבה של קטן בשחיטה

אמר רבי חייא בר אבא, רבי יוחנן הסתפק
האם קטן ששוחט יש לו מחשבה שחותך את

לשם מצוות שחיטה או שאין לו מחשבה¹⁰²? אמר רבי אמי לרבי חייא
בר אבא, הרי כמו כן יש להסתפק אם הקטן עשה מעשה, האם מוכיח
שכוונתו לשם שחיטה. והטעם שפשוט לו שמועיל בהם מעשה, שכך
שנינו במשנה, יש להן מעשה. ואם סובר את המשנה ההיא, הרי יכל
לפשוט את ספקו לגבי מחשבה, ששנינו שם שאין להן מחשבה. ומביאה
הגמרא את המשנה בכלים, קטן שעשה נקב בקליפה של פרי האלון או
הרמון או האגוז והוציאו האוכל מתוך הנקב כדי למדוד בהם עפר, או
שהתקינם לכף מאזנים, מקבלין טומאה, מפני שמעשה של קטן המוכיח
על כוונתו, המחשבה מועילה לתת לדבר שם של כלי. אבל אם לא עשה
מעשה, כגון שמצא קליפת אגוז וחשב להשתמש בה ככלי, אין מועילה
מחשבתו¹⁰³?

קטן שעשה מעשה המוכיח על
מחשבה מועיל

אמר לו, באמת אין לי ספק שבלא מעשה
כלל אין לקטן 'מחשבה'. והספק הוא כשעשה

מעשה שאיננו יודעים אם עשה מעשה זה לשם מחשבה זו. וכגון שהביאו
קרבן עולה לשחיטה בדרום, והקטן הוליכו לצפון ולא אמר 'שמוליכה
לצפון לפי שאינה כשרה בדרום'. האם במקרה כזה שחיטתו כשרה
שמעשיו מוכיחים על מחשבתו, או שלקחה לצפון כיון שלא היה נוח לו
לשחוט בדרום?

מעשה קטן שלא מוכיח על מחשבתו שואלת הגמרא, והרי גם את זה יש לפשוט

ממה שכבר אמר רבי יוחנן על מה ששנינו

במשנה, המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם טל, לא
הוכשרו לקבל טומאה בהכשר משקין, כיון שלא נוח לו שנרטבו. ואם
נתכוון שנוח לו בכך¹⁰⁴, הרי הם הוכשרו. העלום חרש שוטה וקטן מפני

102 לפי רש"י הספק בשחיטת קודשים שצריכים בה מחשבה לשמה.

103 שרק גדול בן דעת מועילה מחשבתו לטמא במחשבה, (כלים פכ"ה מ"ט) 'כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה'. רש"י.

104 בין בשעת העלאה ובין לאחר מכאן קודם שינגב הטל מעליהם. רש"י.

הכנימה, אף על פי שלאחר שירד הטל עליהם נתכוונו לכך, לא הוכשרו, מפני שהכשר תלוי במחשבה וחרש שוטה וקטן המעשה שלהם מועיל אבל מחשבתם אינה מועילה להכשיר¹⁰⁵. ואמר רבי יוחנן, מה ששנינו שמחשבתם לא הועילה זה כשלא הפכם לאחר שירד הטל. אבל אם הפכם כדי שיפול עליהם הטל גם מהצד האחר, כיון שניכר ממעשיו שדעתו נוחה שנרטבו, הרי הוכשרו אף על פי שלא פירש מחשבתו?

מבארת הגמרא, שכך הסתפק רבי יוחנן, האם אומרים שגם מדאורייתא מחשבה כזו מועילה וסומכים עליה אפילו לקולא, וכשהעביר מדרום לצפון שחיטתו כשרה? או שזו תקנת חכמים לעשות סייג ולהחמיר שהפירות יטמאו בשרץ¹⁰⁶?

לשון אחר בספיקו של רבי יוחנן רב נחמן בר יצחק שנה כך: אמר רבי חייא בר אבא, רבי יוחנן הסתפק קטן שעשה מעשה המוכיח על מחשבתו ופירש שעל דעת כן עושה, האם הועיל כמעשה שיש בו מחשבה, או שלא הועיל? שאלו רבי אמי, מדוע לגבי מחשבה לא הסתפק משום ששנינו במשנה בכלים לגבי קטן שחקק 'אין להן מחשבה'? הרי גם על מעשה יכל לפשוט שכן שנינו שם 'יש להן מעשה'? אלא כך הסתפק, האם מדאורייתא פעולתו נחשבת כמעשה שיש בו מחשבה, וגם לקולא כאמר שמעביר בהמת עולה מדרום לצפון כדי לשוחטה כדין הועיל. או שרק מדרבנן החמירו שיהיה לו שם של כלי להיטמא? ופשט: שמעשה שמפרש שעושהו עם מחשבה, מועילה אפילו מדאורייתא. ומחשבתם בלא מעשה, לא מועילה אפילו מדרבנן. ומחשבה הניכרת מתוך מעשיו, אינה נחשבת להועיל מתורה אלא מדרבנן ולהחמיר.

שאל שמואל את רב הונא, מנין שהמתעסק ולא התכוון לשחוט קדשים, שאם שחט בלא מחשבה שחיטתו פסולה¹⁰⁷? שנאמר: "וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר", שתהא שחיטה לשם בן בקר. אמר לו, יעדתו שכן לומדים המקרא זה שמצוה להתכוון. אולם אני שאלתי מנין שאם לא נתכוין מעכב ויהיה פסול? אמר לו, שלכך הכתוב שנה ואמר: "לְרַצְנָכֶם

105 ומה שהעלו לעלייה אינו נחשב למעשה, שהעלום מפני הכנימה. רש"י.

106 ושמעתי מרבתי שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו היא מחשבה כאילו פירשה בשעת מעשה. רש"י.

107 אבל נתכוין לשום שחיטה בעלמא כשר, אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה. רש"י.

תַּזְבַּחְהוּ" לַדַּעַתְכֶם זְבוּחַו.

משנה

עובד כוכבים ששחט ואפילו אחרים רואים ששחט כהלכתו, הבהמה נבלה, ומטמאה במשא.

גמרא

מדייקת הגמרא, שהמשנה אסרה באכילה כנבילה אבל לא בהנאה. ואמר רבי חייא ברבי אבא אמר רבי יוחנן, זה שלא כרבי אליעזר, שאמר שאפילו אם ישראל שחטה לצורך עובד כוכבים אסורה בהנאה, ש'סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים'.

שחיטת ישראל המומר לע"ז אסורה ורבי אמי אמר, שניתן לדייק אחרת מהמשנה. שרק שחיטת עובד כוכבים אסורה

בהנאה

באכילה כנבלה, אבל ישראל המומר לעבודת כוכבים ששחט אסורה אף בהנאה! ומביאה הגמרא שכן מצינו בברייתא, דתנו רבנן, ישראל המומר לעבודת כוכבים, פיתו פת כותי¹⁰⁸, יינו יין נסך, ספרי תורה נביאים וכתובים שכתבם הם כספרי קוסמין שנכתבו לשם עבודת כוכבים¹⁰⁹, פירותיו טבל. ויש אומרים¹¹⁰, אף בניו ממזרין, שאינו מקפיד על אשתו ומפקירה. ותנא קמאחולק כיון שלא מפקיר את אשתו.

נכרים שבחול' אינם עובדי ע"ז אלא מבררת הגמרא, מדוע התנא של הברייתא מתיר שחיטת עובד כוכבים בהנאה, הרי יש

מנהג אבותיהם בידיהם

מקום לחשוש שמא הוא מין האדוק בעבודת כוכבים¹¹¹? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה, אין מינין באומות עובדי כוכבים, ואין מחשבתם בדווקא לשם ע"ז. שואלת הגמרא, והרי אנו רואים שיש בהם מינים? עונה הגמרא, הכוונה ש'אין רוב עובדי כוכבים מינין'. וכפי שאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, נכרים שבחוצה לארץ אינם עובדי עבודת כוכבים, אלא מנהג אבותיהם בידיהם.

108 בסדר זרעים שנינו 'אומר היה רבי אליעזר: פת כותי כבשר חזיר'. רש"י.

109 ולמדנו בגיטין (מה:): 'ספר תורה שכתבו מין - ישראל'. רש"י.

110 עמוד ב'.

111 שמין ישראל חמור יותר מגוי מומר לע"ז שהרי כל מחשבותיו לע"ז. רש"י.

מקבלים מגויים קרבן אף מ'מין'
משא"כ ב'מין' ישראל

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן, אין
תורת 'מין' על מין עובד כוכבים. ומבררת

הגמרא, אם הכוונה ששחיתתו מותר, הרי אם שחיתת 'מין' ישראל אסורה
בהנאה, ודאי ששחיתת 'מין' עובד כוכבים אסורה בהנאה? ואם לומר
שמותר להורידו לבור, הרי אין בזה חידוש שאף 'מין' ישראל מורידים?
אלא אמר רב עוקבא בר חמא, לומר שרק מ'מין' גוי מקבלים מהם
קרבן, ומקריבים אותו למזבח ולא מ'מין' ישראל. שכן שנינו בברייתא,
נאמר: "אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם" ולא כולכם, להוציא את המומר. 'מכם',
בכם חלקתי להוציא את המומר, ולא בעובדי כוכבים שאפילו המינים
כשרים¹¹². שואלת הגמרא, ואולי הכוונה שרק בישראל יש לחלק בין
צשיקים לרשעים, אבל בגויים כלל לא מקבלים מהם? עונה הגמרא
שאינ לומר כן. שהרי שנינו בברייתא, נאמר: "איש איש וכו'" לרבות
את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישאל.

תקרובת עבודת כוכבים לדיב"ב מטמאה
באהל ונח' מה הדין בשחיתתו

שואלת הגמרא, מה החידוש במה
שאמרה המשנה שבהמה ששחטה גוי
מטמאה במשא, הרי זה ברור כיון שהיא נבילה¹¹³? אמר רבא, כוונת
המשנה ששחיתת סתם עובד כוכבים אין מטמא אלא במשא, ויש
שחיתת עובד כוכבים אחרת שהיא מטמאה אפילו באהל. והיא תקרובת
עבודת כוכבים, וכרבי יהודה בן בתירא. ויש אומרים שכך אמר רבא,
כוונת המשנה, זו מטמאה במשא, ועוד יש אחרת שהיא כזו שמטמאה
במשא ואינה מטמאה באהל, והיא תקרובת עבודת כוכבים, וזה שלא
כרבי יהודה בן בתירא. ומביאה הגמרא את הברייתא, אמר רבי יהודה בן
בתירא, מנין לתקרובת עבודת כוכבים שהיא מטמאה באהל? שנאמר:
"ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים" מה מת מטמא באהל, אף
תקרובת עבודת כוכבים מטמאה באהל.

משנה

השוחט בלילה, וכן הסומא ששחט, שחיתתו כשרה.

112 ולא מקשים הרי שנינו כן בברייתא. כיון שרק על דבר המפורש במשנה שואלים כן. רש"י.
113 כדכתיב (ויקרא יא, מז) 'הנושא את נבלתה' – ואף על פי שלא נגע. רש"י.

שחיטה בלילה עם אבוקה מותר
לכתחילה

מדדייקת הגמרא שמתוך המשנה משמע שרק
בדיעבד השחיטה כשרה, אבל לכתחילה לא

ישחוט בלילה שמא שלא ידע שטעה. ומקשה ממה ששנינו בברייתא,
לעולם שוחטים בין ביום ובין בלילה, בין בראש הגג בין בראש הספינה?
אמר רב פפא, מה ששנינו ששוחטים בלילה לכתחלה זה באופן שיש
אבוקה כנגדו ומשנתנו מדברת כשאין אבוקה. אמר רב אשי, מדוייק
שכך צריך ליישב, שכן בברייתא שנינו גם ביום, לומר שמה שהתירו
לשחוט לכתחילה בלילה זה כפי שהתירו ביום עם אבוקה. ומשנתנו
מדמה את לילה לסומא ולכן רק בדיעבד השחיטה כשרה. ומסיקה
הגמרא שאכן יש ראייה מהמשנה.

